

COLECȚIA HANN PĂSTRATĂ ÎN MUZEUL MUNICIPAL „IOAN RAICA” SEBEȘ

Călin ANGHEL*

Muzeul Municipal „Ioan Raica” din Sebeș, înființat în anul 1951¹, reunește valoroase obiecte muzeale, bunuri de patrimoniu istoric și natural, ce provin, în bună măsură, din vechi colecții ale unor particulari și ale unor instituții, precum fostul Gimnaziu Evanghelic CA. O parte a pieselor din colecțiile de arheologie și etnografie provine din colecția lui Karl Haldenwang (1864-1939)². Alte bunuri din colecțiile de istorie, etnografie, carte veche și documente provin din donațiile făcute de Ion Raica (1903-1990)³. Aceștia li se adaugă colecția de plante de pe Valea Sebeșului, alcătuită de Alexandru Borza, între 1948 și 1951, cu ocazia cercetărilor întreprinse aici⁴.

Fostul Gimnaziu Evanghelic CA deținea colecții didactice de antichități și de științele naturii, iar o mică parte a acestora a ajuns în colecțiile muzeului sebeșean. Tot de aici provine o colecție de o valoare deosebită, cea de etnografie universală Franz Binder (1820-1875)⁵. Același gimnaziu deținea o bibliotecă impresionantă care, în cea mai mare parte, s-a risipit după desființarea sa în 1948⁶. S-a reușit totuși salvarea unei importante părți a acesteia, cărțile intrând ulterior în patrimoniul muzeului din Sebeș.

Alături de aceste colecții se înscrie și cea donată muzeului din Sebeș de Rudolf Hann în anul 1976. Aceasta nu este la fel de cunoscută ca celelalte amintite mai sus, probabil și din cauza specificului său, ea reflectând în mare parte îndeletnicirea proprietarilor și anume dogăritul. Colecția s-a constituit și dezvoltat de-a lungul a două generații, prin grija fondatorului ei, Leonhard și a fiului acestuia, Rudolf Hann.

* Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia, Muzeul Municipal „Ioan Raica” Sebeș; e-mail: calinang@gmail.com.

¹ *Breviar* 1993, p. 121; Sârbu 1995, p. 107; Sârbu 2001, p. 217.

² Streitfeld 1973, p. 873-877; Simina 2001, p. 124-131; Simina 2002, p. 217-225.

³ Dan 2001, p. 235-237.

⁴ *Breviar* 1993, p. 123.

⁵ Sârbu 2001, p. 230-231.

⁶ Afrapt 2007, p. 153-154.

La predarea colecției către muzeul din Sebeș, donatorul a avut fericita inspirație de a atașa documentelor oficiale și o „cronică” a familiei lui Leonhard Hann care ne permite reconstituirea parțială a biografiei celor doi colecționari.

Leonhard Hann s-a născut în 22 octombrie 1866 la Petrești și a fost singurul copil al familiei Andreas și Agnetha Hann. Între 1879 și 1882 a învățat la Sebeș meșteșugul dogăritului. A fost calfă, pentru scurt timp, la Târgu Mureș și la Budapesta, dar, în urma rugămintelor părinților săi, care se confruntau cu o situație materială precară, a fost nevoit să se întoarcă acasă pentru a-i ajuta. Din 1885 a început să lucreze ca maistru dogar în Petrești⁷.

În 16 februarie s-a căsătorit cu Hermine Janda, din Petrești și au avut împreună șase copii: patru băieți și două fete. În anul 1907, familia Hann s-a mutat la Sebeș, unde și-a cumpărat o casă pe *Siculorumgasse*, nr. 69 (b-dul Lucian Blaga, în prezent). Cel mai mare dintre băieții familiei Hann, care și învățase meseria tatălui său, a murit în 1920.

În aceste condiții, cel mai tânăr dintre băieți, Rudolf Hann, născut în 1906, s-a dedicat meșteșugului dogăritului, în care se inițiasse între 1921 și 1923, în atelierul tatălui său. S-a perfecționat în meseria sa la Arad, Viena și în alte orașe din Germania, iar apoi a lucrat calfă în atelierul tatălui său până în anul 1932, pe care l-a preluat la moartea lui Leonhard Hann în 1937. În 1940 a investit în modernizarea atelierului, cumpărând mașini pentru prelucrarea lemnului⁸.

După cel de-al Doilea Război Mondial, în luna martie a anului 1945, împreună cu mulți alți sași din Sebeș⁹, Rudolf Hann a fost deportat în URSS, la muncă forțată. A lucrat într-o carieră de piatră și a avut șansa să se întoarcă acasă în luna decembrie a aceluiași an¹⁰. Dar greul abia începea pentru familia Hann. După ce casa familiei a fost folosită pentru încartiruirea trupelor sovietice, în 1950 a fost naționalizată¹¹, în același timp fiindu-i rechiziționate multe dintre butoaiile produse¹².

Rudolf Hann a reușit să mai conducă atelierul familiei până în 1951, când, în urma naționalizării, a fost preluat de Întreprinderea de Stat a Viei și Vinului Alba Iulia, centrul Sebeș, unde, ca o ironie a sortii, a lucrat ca maistru dogar responsabil, până în 1975.

⁷ AMMIRS, *Proces-verbal*, 20.02.1976, f. 5.

⁸ *Ibidem*.

⁹ Afrapt 2006, p. 127.

¹⁰ Afrapt 2007, p. 188.

¹¹ *Ibidem*, p. 174.

¹² *Ibidem*, p. 98.

De-a lungul timpului, mai multe generații ale familiei Hann au contribuit la constituirea și dezvoltarea unei colecții particulare, compusă din diferite unelte de dogărie, piese de mobilier și de vestimentație, fotografii și obiecte aparținând breslei dogarilor. Ion Raica a vizitat-o la un moment dat și afirma că ocupa trei camere. În anul 1976 Rudolf Hann a donat o parte a colecției muzeului din Sebeș¹³, iar piesele au fost inventariate și au intrat, astfel, în patrimoniul acestuia.

Colecția este destul de eterogenă, iar în alcătuirea ei se pot distinge mai multe categorii de obiecte: unelte de dogărie, folosite sau chiar confecționate de proprietari, obiecte de uz casnic, în care includem și piesele de mobilier și vestimentație. De asemenea, din colecția familiei Hann fac parte și câteva obiecte și documente ce au aparținut breslei dogarilor și pompierilor voluntari din Petrești. Cele mai multe dintre ele datează din a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Obiectele care intră în alcătuirea colecției sunt de valoare inegală. Cele mai vechi dintre piese datează din anul 1832, iar cele mai noi de la începutul secolului XX, mai precis din 1909. Majoritatea ilustrează etape din evoluția practicării unui meșteșug casnic, ca cel al dogăriei, la cumpăna secolelor XIX-XX, de către membrii familiei Hann. Este vorba de unelte folosite la confecționarea butoaiele: diferite cuțite, ciocane, rindele, fireze, dar și de părți din butoaie, confecționate de Leonhard Hann.

Dintre piesele de mobilier, amintim cele două lăzi pentru haine, iar dintre piesele de vestimentație cele două cojoace și un șerpar. La acestea se adaugă numeroase obiecte casnice, folosite în gospodărie.

Cele mai valoroase dintre bunurile care fac parte din colecția Hann sunt de departe cele ce au legătură cu breasla dogarilor: lada acestei bresle (**fig. 1-2**), datând din 1832, o scrisoare adresată de către judele regal Dietrich Johann lui Henning M., referitoare la înființarea breslei dogarilor în Sebeș, precum și jurnale și procese-verbale ale ședințelor acestei bresle, ținute între 1833 și 1885 (**fig. 3**). Toate aceste obiecte și documente oferă informații importante despre constituirea și funcționarea la Sebeș a breslei dogarilor, a numărului de meșteri implicați în practicarea acestui meșteșug, precum și a evoluției generale a acestuia, în contextul transformărilor modernizatoare ale economiei Transilvaniei care vor lovi tot mai mult meșteșugul săsesc în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Alături de acestea, s-au păstrat și alte documente care se referă la activitatea pompierilor voluntari din Petrești în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, statute și procese-verbale ale ședințelor ținute între 1876 și 1891 (**fig. 4-5**).

¹³ Raica 2002, p. 299.

Piesele care alcătuiesc colecția Hann sunt o parte a patrimoniului muzeului din Sebeș și, împreună cu celelalte obiecte, contribuie la o mai bună cunoaștere a trecutului acestui oraș și a zonei, a unui meșteșug cu o îndelungată tradiție aici, dogăritul, a breslei în care s-au organizat meșterii care îl practicau. De asemenea, piese din colecție ilustrează aspecte ale vieții cotidiene și din funcționarea unor structuri civice, cum ar fi grupul de pompieri voluntari din Petrești, în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

**The Hann Collection Kept in the
“Ioan Raica” Municipal Museum of Sebeș**

(Abstract)

The *Ioan Raica* Municipal Museum of Sebeș established in 1951 brings together valuable pieces, natural and historical heritage items coming mainly from old private collections or belonging to institutions such as the old Evangelical Gymnasium CA. Certain archaeological and ethnographic items come from Karl Haldenwang's collection (1864-1939) while other objects in the historical and ethnographic collections, old books and documents represent donations made by Ion Raica (1903-1990). Apart from these, there is the collection of plants from Sebeș Valley put together by Alexandru Borza between 1948 and 1951 during his research activity there.

The former Evangelical Gymnasium CA possessed educational antique and nature science collections, a small part of which entered the accession records of the museum in Sebeș. This is where another collection of particular value comes from, and we refer here to the universal ethnography collection built up by Franz Binder (1820-1875). The same gymnasium owned an impressive library most of which got broken up after its dissolution in 1948. A part of it was, however, saved and it eventually entered the collections of the museum in Sebeș.

Another such collection is the one Rudolf Hann donated to the museum in Sebeș in 1976. Unlike the aforementioned, this one is less known, a possible reason being its focus which largely reflects the occupation of the owner: cooperage. The collection took shape and built up over two generations due to its founder, Leonhard and his son Rudolf Hann.

The items that make up the collection are of uneven value. The oldest pieces date from the year 1832 and the most recent from the early 20th century, the year 1909 to be more precise. Their great majority illustrate the development of a home craft, cooperage, at the turn of the 19th to the 20th century in the Hann family. We refer here to tools for barrel manufacturing: various knives, hammers, planes, saws and even barrel parts made by Leonhard Hann.

The items of the Hann collection in the accession records of the museum in Sebeș contribute, together with the other objects, to a better understanding of the past of this town and area, of a craft with a long tradition here, cooperage, of the guild in which the craftsmen organised themselves in. Moreover, pieces in the collections illustrate aspects of daily life and the way a civic structure, such as the volunteer fire brigade of Petrești, functioned in the second half of the 19th century.

Explanation of figures

- Fig. 1.** Coopers' guild chest (1832).
Fig. 2. Coopers' guild chest (1832) - detail.
Fig. 3. Page from the minutes book of the coopers' guild meetings (1836-1837).
Fig. 4. Page from the minutes book of the coopers' guild meetings (1863-1864).
Fig. 5. Minutes book of the meetings of the volunteer firefighters in Petrești.
Fig. 6. Minute of a meeting of the volunteer firefighters from Petrești (1882).

Abrevieri bibliografice

- AMMIRS - Arhiva Muzeului Municipal „Ioan Raica” Sebeș.
Afrapt 2006 - Nicolae Afrapt, *Germanii din Sebeș în primii ani ai comunismului: 1945-1950 – începutul calvarului*, vol. I, Alba Iulia, 2006.
Afrapt 2007 - Nicolae Afrapt, *Germanii din Sebeș în primii ani ai comunismului: 1945-1950 – începutul calvarului*, vol. II, Alba Iulia, 2007.
Breviar 1993 - *Breviar* (red. Ion Mărginean, Dorin Ovidiu Dan), Alba Iulia, 1993.
Dan 2001 - Dorin Ovidiu Dan, *Un ctitor de muzeu: Ioan Raica (1903-1990)*, în *PA*, 1, 2001, p. 235-237.
Raica 2002 - Ion Raica, *Sebeșul*, Cluj-Napoca, 2002.
Sârbu 1995 - Aneta Sârbu, *Muzeul, păstrător al patrimoniului istoric, socio-economic și cultural, în Vârstele orașului. Sebeș-750 de ani de atestare documentară (1245-1995)*, Sebeș, 1995, p. 107-113.
Sârbu 2001 - Aneta Sârbu, *Aspecte privind Muzeul Municipal Sebeș*, în *PA*, 1, 2001, p. 215-234.
Simina 2001 - Nicolae-Marcel Simina, *Karl Haldenwang – precursor al arheologiei în Transilvania*, în *PA*, 1, 2001, p. 124-131.
Simina 2002 - Nicolae-Marcel Simina, *Karl Haldenwang – Vorgänger der Archäologie in Siebenbürgen*, în *Dann hier ist beser zu leben als in dem Schwabenland: vom deutschen Südwesten in das Banat und nach Siebenbürgen; Katalog zur gleichnamigen Ausstellung des Hauses der Heimat des Landes Baden-Württemberg*, Stuttgart, 2002, p. 217-225.
Streitfeld 1973 - Thebald Streitfeld, *Colecționarii Hans Ungar și Karl Haldenwang*, în *Apulum*, XI, 1973, p. 873-877.

Cuvinte-cheie: muzeu, colecție muzeală, dogărie, breaslă, unelte, mobilier, pompieri voluntari.

Keywords: museum collection, cooperage, guild, tools, furniture, volunteer firefighters.

ANEXĂ

**Inventar cuprinzând obiectele din muzeul particular al familiei Rudolf-Leonhard
Hann predate muzeului orașenesc din Sebeș-Alba¹⁴**

Nr. crt.	Buc.	Denumirea obiectului		Din anul
		În limba română	În limba germană	
1	1	Cuțitoaie curbă	Krummeisen	1840
2	1	Cuțitoaie dreaptă	Drahteisen	1840
3-5	3	Burghie cu mâner	Bohrer mit Griff	1843
6	1	Coarbă cu burghiu	Bohrerwinde mit Bohrer	1843
7	1	Bardă de dogar	Breithacke	1885
8	1	Compas din fier	Eisenzirkel	1840
9	1	Potcoavă pentru tras funduri	Auszügel	1885
10	1	Potcoavă pentru tras cercuri	Reifzügel	1885
11-12	2	Dălți pentru tăiat fier	Eisenschrotmeisel	1840
13	2	Cuțit pentru curbat cercuri din lemn	Holzreifen Biegevorrichtung	1840
14	1	Cuțit pentru confecționat cercuri din lemn	Reifmesser	1840
15-16	2	Sculă pentru strâns cercuri din lemn	Holztriebhel	1840
17-20	4	Ciocan pentru strâns cercuri din lemn	Setzhämmer	1840
21-26	6	Unealtă pentru confecționat dibluri din lemn	Tippelleisen	1840
27-29	3	Dibluri din lemn	Holzdübel	1840
35-46	12	Rindele pentru dogărie	Höbel für Fasserzeugung	1840-1885
47	1	Rindea pentru prelucrat butoaiele la capete	Stemmhobel	1903
48	1	Rindea pentru prelucrat butoaiele la exterior	Strafhobel	1858
49	1	Rindea pentru prelucrat butoaiele la exterior	Strafhobel	1844
50	1	Rindea pentru prelucrat butoaiele la interior	Garbhobel	1786
51	1	Prima rindea confecționată de Leonhard Hann (neterminată)	1 vom Leonhard Hann begonner Gathhobel	1885
52	1	Rindea confecționată de Leonhard Hann	Gathhobel vom Leonhard Hann	1890

¹⁴ AMMIRS, *Proces-verbal*, 20.02.1976.

53	1	Rindea de fâlțuit	Falzhobel	1890
54	1	Gărdinar	Crozer	1895
55	1	Gărdinar	Crozer	1840
56	1	Gărdinar	Crozer	1862
57	1	Gărdinar	Crozer	1855
58	1	Rindea pentru realizat parcane	Froschbramschmittobel	1840
59	1	Scoabă pentru fixat doagele în cerc	Kloben für Dauben aufstellen	1840
60	1	Unealtă pentru ars găuri	Brenneisen für Sechter	1840
61	2	Părți pentru scaunul de lucru	Bestandteile von Hanselbank	1886
62	1	Unealtă pentru fixat funduri la rindeluit	Schragen für Boden Hoblen	1840
62-64	2	Șuruburi pentru curbat doage	Fasszüge	1840
65	1	Unealtă pentru semnat doage la punerea în cerc	Kopfrisslatte	1890
66	1	Unealtă pentru măsurat doage pe lungime	Stemmass	1885
67-70	4	Vizor din lemn pentru constatarea capacității butoiului	Visiere aus Holz	1883
71	1	Vizor din lemn pentru constatarea capacității butoiului	Visiere aus Holz	1911
72	1	Vizor din lemn pentru constatarea capacității butoiului	Visiere aus Eisen	1888
73	1	Fîrez de mână	Handsäge	1885
74	1	Fîrez pentru tăiat găuri	Lochsäge	1885
75-76	2	Model de mâner pentru câni	Modell für Kannengriffe	1840- 1885
77	1	Model pentru câni	Modell für Holzkannen	1840
78	1	Postament pentru butoi	Schragen für Fassel	1817
79	1	Fund pentru un vas din 1824	Fassboden	1824
80-81	2	Părți de funduri pentru vase, confecționate de L. Hann la începutul activității lui ca meseriaș	Fassboden seit Beginn der Ausübung des Hanwerks	1888
82	1	Părți de funduri pentru vase, confecționate de L. Hann la începutul activității lui ca meseriaș	Fassboden seit Beginn der Ausübung des Hanwerks	1890
83	1	Părți de funduri pentru vase, confecționate de L.	Fassboden seit Beginn der Ausübung des Hanwerks	1894

		Hann la începutul activității lui ca meseriaș		
84-85		Părți de funduri pentru vase, confecționate de L. Hann la începutul activității lui ca meseriaș	Fassboden seit Beginn der Ausübung des Hanwerks	1909
Obiecte casnice				
Nr. crt.	Buc.	Denumirea obiectului		Din anul
		În limba română	În limba germană	
86-87	2	Lăzi țărănești pentru haine și efecte	Kleiderladen	1825-1864
88	1	Masă țărănească	Tisch	1840-1864
89	1	Raft pentru farfurii și căni	Geschirrschrank	1840-1864
90	1	Scaun țărănesc	Bauernstuhl	1840-1864
91	1	Raft pentru căni	Krügelrechen	1840-1864
92-93	2	Cojoace	Kirchenpelz	1840-1864
94	1	Pelerină de femei	Frauenkragen (Pelerine)	1840-1864
95	1	Pălărie țărănească	Bauernhut	1840-1864
96	1	Șerpar	Hosenriemen	1840-1864
97	1	O pereche de cizme bărbătești	Sziefel	1840-1864
98	1	O pereche de ghete bărbătești	Schuhe	1840-1864
99	1	Față de perină	Polsterüberzug	1840-1864
100-101	2	Pipe	Pfeifen für Raucher	1840
102-105	4	Ciubucuri pentru lulea	Pfeifenröhrchen	1840
106	1	Set de brici pentru ras	Garnitur Rasiermesser	1840
107	1	Cutie ovală pentru diferite lucruri de uz casnic	Schachtel mit Nähzeug leere Holzschachtel oval	1840
108	1	Cutie ovală pentru diferite lucruri de uz casnic	Schachtel mit Nähzeug leere Holzschachtel oval	1840
109-112	4	Cuțite pentru altoit	Okuliermesser	1840
113-115	4	Cuțite pentru uz casnic	Taschen und anders Messer	1840

Colecția Hann păstrată în Muzeul Municipal „Ioan Raica” Sebeș

116	1	Lingură din metal	Esslöffel	1840
117	1	Furculiță	Gabel	1840
118	1	Foarfece de vie	Grape Schere	1840
119	1	Solniță	Salzbüchse	1840
120	1	Răzătoare	Reibeisen	1840
121	1	Strecurătoare	Sieb	1840
122	1	Pâlnie	Trichter	1840
123	7	Linguri de lemn	Holzläffen	1840
124	1	Moldiță pentru pâine	Brotmolter	1840
125	1	Răzătoare	Reibeisen	1840
126	3	Doguri de lemn	Fleischbrettel	1840
127	1	Lopată din lemn pentru făină	Mehlschaufel aus Holz	1840
128	1	Moldiță cu mâner	Holztrog mit Griff	1840
129	1	Gelău pentru tăiat varza	Krauthobel	1896
130	1	Fund de moldiță pentru pâine	Boden von Brotmolter	1885
131	1	Suștar	Milchsechter	1840
132	1	Taigă	Klettenpfanne	1840
133	1	Ramă pentru sită	Rahmen für Mehlsieb	1840
134	1	Băți pentru mămligă	Palukesrührer	1840
135-137	3	Farfurii țărănești	Bauerteller	1840
138-139	2	Câni țărănești	Bauernkrüge	1840
140	1	Cană pentru petrol	Petroleumkanne	1840
141	1	Oală	Kochtopf	1840
142	1	Sarniță de perete	Salzkistel	1840
143	1	Perie pentru haine	Kleiderbürste	1883
144	1	Colivie pentru păsări	Vogelkorb	1887
145	1	Curcubătă	Weinheber	1878
146	1	Ceas de perete	Wanduhr	1840
147	1	Cârlig pentru sobă	Schürhaken	1840
148	1	Clește pentru cărbuni	Kohlenzange	1840
149	1	Abajur pentru lampă de petrol	Lampenschirm	1840
150	1	Horă pentru răsucit	Haspel-Spindel	1840
151	1	Capră pentru vârtelniță	Haspel vierfüsing	1831
152	1	Nicovală pentru coasă cu butuc	Sensen Amboss	1840
153	1	Ciocan pentru bătut coasa	Hammer für Dengeln der Sense	1840
154	1	Seceră	Sichel	1840
155	4	Coase – cu și fără coadă	Sensen mit und ohne Stiel	1840
156	4	Furci din lemn pentru fân	Heugabeln aus Holz	1840
157	1	Greblă din lemn pentru fân	Hurechen	1840
158	1	Jug pentru car	Wagenjoch	1882

159	1	Greblă pentru agățat carne	Rechen für Speck aufhängen	1840-1864
160	2	Topoare	Holzhacken	1840-1864
161	1	Bătător pentru crăpat lemne	Holzschlägel	1840-1864
162	1	Roabă	Schubkarren (Gestell)	1840-1864
163	5	Bețe	Spazierstöcke	1840-1864
164	1	Haină pentru pompier voluntar	Feuerwehrrock	1840-1864
165	1	Tăbliță la casa pompierului voluntar	Tafel mit Buchstaben	1840-1864
166-167	2	Fotografia casei în care s-a născut Leonhard Hann	Fotographie Geborenhaus des Leonhard Hann	1840-1864
168	1	Fotografie cu casa în care a locuit Leonhard Hann după 1896	Späteres Wohnhaus des Leonhard Hann	1840-1864
169	1	Portretul lui Leonhard Hann și al soției Hermine	Porträt von Leonhard und Hermine Hann	1840-1864
170	1	Lada breslei dogarilor	Fassbinderzunftlade	1832
171	1	Scrisoarea adresată de către judele regal Dietrich Johann lui Henning M. referitor la înființarea breslei dogarilor	Schrieben des Königsrichters Johann Dietrich an den Stadthann M. Henning zwecks Gründung der Fassbinderbruderschaft	1832
172	1	Statut de breaslă	Artikel (Satzungen) der Zünfte	1832
173	1	Jurnal și procese-verbale despre ședințele breslei dogarilor	Rassabuch und Sitzungsprotokolle der Fassbinderbruderschaft	1833-1885
174	1	Jurnal și procese-verbale despre ședințele breslei dogarilor	Rassabuch und Sitzungsprotokolle der Fassbinderbruderschaft	1882-1885
175	1	Procese-verbale ale ședințelor pompierilor voluntari din Petrești	Sitzungsprotokolle der Petersdorfer Freiwilligen Feuerwehr	1876
176	1	Regulament al pompierilor	Dienstvorschriften der Pflichtfeuerwehr	1886
177	2	Regulament de exercițiu pentru pompieri voluntari	Uebungsvorschriften für die Orstfeuerwehr	1888
178	1	Regulament de exercițiu pentru pompieri voluntari și diverse invitații ale pompierilor voluntari	Uebungsvorschriften für die Orstfeuerwehr und verschiedene Einladungen zu Sitzungen der Feuerwehr	1891

Fig. 1. Lada breslei dogarilor (1832)

Fig. 2. Lada breslei dogarilor (1832) - detaliu

Ano 1836 den 10ten Juli id wiffenem gau
fulden worden und id Eingekommen

Den 7ten Juli 836 id Michael Barth
Griffel^{er} worden

Joseph Fremmel fut den 30ten 836
zum Ehen wiffen

Helene Bone fut demselben lisen
zum Ehen wiffen

Den 12ten Februar 837 id Franz Barta
Griffel^{er} worden.

Michael Kratochvila, fut im 9ten April
837 zum wiffen wiffen

Den 4ten Juni 837 id Griffel^{er} worden
Michael Schram.

Den 29ten Juli 837 id Griffel^{er} worden
Martin Wagner um Franzl

Joseph Rosenits fut den 23ten Juli 837
zum Ehen wiffen

Den 29ten 837 fut Georg Horvath zum
Ehen wiffen

Fig. 3. Pagină din registrul proceselor-verbale încheiate la ședințele breslei dogarilor (1836-1837)

Am 7ten Juni 1863 ist in dem Hause des H. G.
Lomborg'scher Friedrich Gröter in dem bürgerlichen
Lohnzuhause Andreas Fraenke in Joseph Graf
Auftrag ergab worden ist in die Höhe 58

Am 22ten Juni 1863 hat der Herr Millert sein Cognat
von 20 fl ö. w. samt dem Gutwörten 1 " 80 +
und ein Jahr selbst best. wohnt
und August die Cognat gleich von
Andreas Fraenke von der G. Prognost

Am 2ten August 1863 ist in dem Hause des H.
Gomborg'scher F. Gröter in dem bürgerlichen
Lohnzuhause Andreas Fraenke in Joseph Graf
Auftrag ergab worden ist in die Höhe - 52 8

Am 22ten November 1863 ist in dem Hause des
H. Gomborg'scher Friedrich Gröter in dem bürgerlichen
Lohnzuhause Andreas Fraenke in Joseph Graf
Auftrag ergab worden ist in die Höhe 3 fl -

Nur einen neuen Aufgang best. ist ein
ergab worden - 10 fl -

Nachdem die Herrschaft die besagten
wurden und ist in die Höhe - 1 fl 20
für die Herrschaft Daniel Schickel ergab worden ist

Fig. 4. Pagina din registrul proceselor-verbale încheiate la ședințele breslele dogarilor (1863-1864)

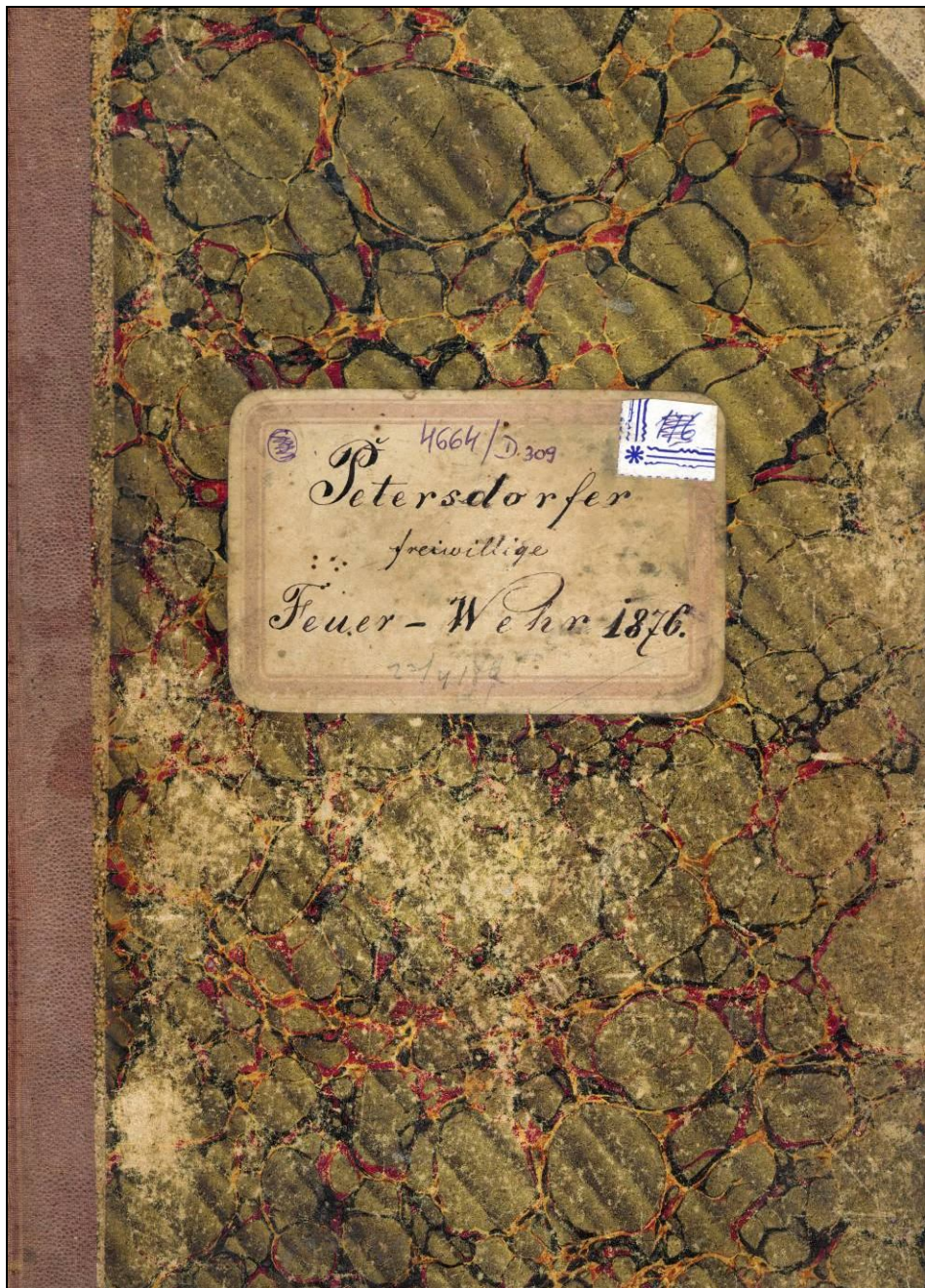

Fig. 5. Registrul cu procese-verbale ale ședințelor pompierilor voluntari din Petrești

Protocoll

Ueber die Sitzung der Generalversammlung
der freiwilligen Feuerwehr vom 5 Febr. 1882
abgehalten in der Pflichtenwache unter dem Vorsitz
des Obmanns M. Thut.

Z. 1.

Vorsitzender eröffnet die Sitzung
mit einer Aufforderung an die
wesentlichen Mitglieder d. v. v.
sowie jedermann über die Lauffläche
der Feuerwache, worauf
die freiwillige Feuerwehr
Aufforderung von gestandener Lauffläche
gemäßes erachtet worden ist,
welche jedoch nicht geschehen
und die freiwillige Feuerwehr
Lauffläche abgelehnt worden.
Zugleich erklärt der Obmann,
dass die Manipulation
mit fremden Laufflächen
von ungenügender Beschaffenheit
für die Sicherheit der Lauffläche
der freiwilligen Feuerwehr
nicht nicht ungenügend.

Dieses von der Versammlung
zur Kenntnis zu
nehmen.

Fig. 6. Proces-verbal al unei ședințe a pompierilor voluntari din Petrești (1882)

Lista abrevierilor

Acta	- Acta (Siculica). Muzeul Național Secuiesc. Sfântu-Gheorghe.
ActaArch	- Acta Archaeologica. Copenhagen.
ActaMN	- Acta Musei Napocensis. Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei. Cluj-Napoca.
ActaMP	- Acta Musei Porolissensis. Muzeul Județean de Istorie și Artă Zalău. Zalău.
AÉ	- Archaeologiai Értesítő a Magyar régészeti, művész-történeti és éremtani társulat tudományos folyóirata. Budapest.
AIIA	- Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie Cluj. Cluj-Napoca (din 1990 Anuarul Institutului de Istorie „George Bariț” Cluj-Napoca).
AIGS	- Anuarul Institutului de Cercetări Socio-Umane „Gheorghe Șincai”. Târgu Mureș.
AJPA	- American Journal of Physical Anthropology. The Official Journal of the American Association of Physical Anthropologist. Baltimore.
Aluta	- Aluta (Studii și comunicări - Tanulmányok és Közlemények). Sfântu Gheorghe.
AM	- Arheologia Moldovei. Institutul de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol”. Iași.
AnB	- Analele Banatului (serie nouă). Muzeul Banatului. Timișoara.
AnEtn	- Anuarul Muzeului Etnografic al Transilvaniei. Cluj-Napoca.
Angustia	- Angustia. Muzeul Carpaților Răsăriteni. Sfântu Gheorghe.
ARA	- Annual Review of Anthropology. Palo Alto.
Antiquity	- Antiquity. A Quartely Review of World Archaeology. York.
AOG	- Archiv für Kunde österreichischer Geschichtsquellen. Wien.
APA	- Acta Praehistorica et Archaeologica. Berlin.
Apulum	- Apulum. Acta Musei Apulensis. Buletinul Muzeului Regional Alba Iulia/Anuarul Muzeului Național al Unirii. Alba Iulia.
Archaeologia Bulgarica	- Archaeologia Bulgarica. Sofia.
Archaeometry	- Archaeometry. Research Laboratory for Archaeology & the History of Art. Oxford.
ArhSom	- Arhiva Someșană. Arhiva Someșană. Revistă istorico-culturală. Năsăud, 1924-1940.
ArhMed	- Arheologia Medievală. Reșița-Cluj-Napoca.
ATS	- Acta Terrae Septemcastrensis. Sibiu.
AUA	- Annales Universitatis Apulensis. Series Historica. Universitatea „1 Decembrie 1918”. Alba Iulia.
AUO	- Analele Universității din Oradea. Istorie, Arheologie. Oradea.
BAHC	- Bibliotheca Archaeologica et Historica Corvinensis. Hunedoara.
Banatica	- Banatica. Muzeul de Istorie al Județului Caraș-Severin. Reșița.

BA	- Biblioteca de arheologie. Muzeul Național de Istorie a României. București.
BAR	- British Archaeological Reports (International Series). Oxford.
Barlangkutatas	- Barlangkutatas. Hoehlenforschung. Budapest (1913-1943).
BB	- Bibliotheca Brukenthal. Muzeul Național Brukenthal. Sibiu.
BCȘS	- Buletinul Cercurilor Științifice Studentești. Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia. Alba Iulia.
BHAUT	- Bibliotheca Historica et Archaeologica Universitatis Timisiensis. Timișoara.
BHAB	- Bibliotheca Historica et Archaeologica Banatica. Muzeul Banatului Timișoara. Timișoara.
BMA	- Bibliotheca Musei Apulensis. Muzeul Național al Unirii. Alba Iulia.
BMMN	- Buletinul Muzeului Militar Național. București.
BMN	- Bibliotheca Musei Napocensis. Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei. Cluj-Napoca.
BMP	- Bibliotheca Musei Porolissensis. Muzeul Județean de Istorie și Artă Zalău. Zalău.
Bonner Jahrbücher	- Bonner Jahrbücher. Rheinischen Landesmuseums in Bonn und des Rheinischen Amtes für Bodendenkmalpflege im Landschaftsverband Rheinland und des Vereins von Altertumsfreunden im Rheinlande. Köln/Bonn.
BOR	- Biserica Ortodoxă Română. Patriarhia Română. București.
Boreas	- Boreas. Münstersche Beiträge zur Archäologie. Münster.
BR	- Budapest Régiségei. Budapesti Történeti Múzeum. Budapest.
BS	- Bibliotheca Septemcastrensis. Sibiu.
BSNR	- Buletinul Societății Numismatice Române. Societatea Numismatică Română. București.
BSPF	- Bulletin de la Société Préhistorique Française. Paris.
BȘȘC	- Buletinul Societății Științifice din Cluj. Cluj.
BUA	- Bibliotheca Universitatis Apulensis. Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia. Alba Iulia.
CA	- Cercetări arheologice. Muzeul Național de Istorie a României. București.
CAn	- Current Anthropology. Chicago.
CAI	- Caiete de Antropologie Istorică. Revistă Semestrială publicată de Seminarul de Antropologie Istorică. Universitatea „Babeș-Bolyai”. Cluj-Napoca.
Carpica	- Carpica. Complexul Muzeal „Iulian Antonescu”. Bacău.
CB	- Caiete Banatica. Muzeul de Istorie al Județului Caraș-Severin. Reșița.
CCA	- Cronica cercetărilor arheologice. București.
CCRPM	- Cercetări de conservare și restaurare a patrimoniului muzeal. București.
CI	- Cercetări Istorice. Muzeul de Istorie a Moldovei. Iași.
Cibinium	- Cibinium. Analele Muzeului Etnografic „ASTRA”. Complexul Muzeal „ASTRA”. Sibiu.

CNA	- Cronica Numismatică și Arheologică. Foaie de informații a Societății Numismatice Române. București (1920-1945).
Corviniana	- Corviniana. Acta Musei Corvinensis. Hunedoara.
Crisia	- Crisia. Culegere de materiale și studii. Muzeul Țării Crișurilor. Oradea.
Cultura creștină	- Cultura creștină. Publicație apărută sub egida Mitropoliei Române Unite cu Roma Greco-Catolică și a Facultății de Teologie Greco-Catolică din Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, Departamentul Blaj. Blaj.
Cumidava	- Cumidava. Muzeul Județean Brașov. Brașov.
Dacia	- Dacia. Recherches et découvertes archéologiques en Roumanie. București, I, (1924) – XII (1948). Nouvelle série: Revue d'archéologie et d'histoire ancienne. Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan”. București.
Delfo	- Il coltello di Delfo. Rivista di cultura materiale e archeologia industriale. Roma.
Der Anschnitt	- Der Anschnitt. Zeitschrift für Kunst und Kultur im Bergbau. Bochum.
DFS	- Deutsche Forschung im Südosten. Sibiu.
Dolgozatok	- Dolgozatok az Erdély Nemzeti Múzeum Érem - és Régiségtárából. Kolosvár (Cluj).
DP	- Documenta Praehistorica. Poročilo o raziskovanju paleolitika, neolitika in eneolitika v sloveniji. Ljubljana.
Drobeta	- Drobeta. Muzeul Regiunii Porților de Fier. Drobeta Turnu-Severin.
EA	- Environmental Archaeology. The Journal of Human Palaeoecology. Association for Environmental Archaeology.
EphNap	- Ephemeris Napocensis. Institutul de Arheologie și Istoria Artei. Cluj-Napoca.
FoliaArch	- Folia Archaeologica. Magyar Történelmi Múzeum. Budapest.
FSI	- Forensic Science International.
FVL	- Forschungen zur Volks- und Landeskunde. Sibiu.
GCA	- The Geochimica et Cosmochimica Acta. Washington University.
Germania	- Germania. Anzeiger der Römisch-Germanischen Kommission. Frankfurt am Main.
HTRTÉ	- A Hunyadmegyei Történelmi és Régészeti Társulat Évkönyvei. Deva (1880-1913).
IJO	- International Journal of Osteoarchaeology. United States.
Interacademica	- Interacademica. Les travaux de la VI-ème et VII-ème session annuelle Cernăuți (1999) et Mangalia/Neptun (2000) (editori: Victor Cojocaru, A. G. Korvin-Piotrovskij, Adrian Poruciu). București, 2001.
Istros	- Istros. Muzeul Brăilei. Brăila.
JAA	- Journal of Anthropological Archaeology.
JAR	- Journal of Archaeological Research. New York.
JAS	- Journal of Archaeological Science, Academic Press. United States.
JFA	- Journal of Field Archaeology. Boston University.

JQS	- Journal of Quaternary Science.
JRGZM	- Jahrbuch des Römisch-Germanischen Zentralmuseums zu Mainz. Mainz.
JSKV	- Jahrbuch des siebenbürgischen Karpathen-Vereins. Hermannstadt (Sibiu) (1881-1922).
MA	- Mitropolia Ardealului. Revista oficială a Arhiepiscopiei Sibiului, Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, Episcopiei Alba Iuliei și Episcopiei Oradiei. Sibiu (1956-1991). A continuat <i>Revista Teologică</i> , (1907-1947) și este urmată de aceeași revistă.
Marmatia	- Marmatia. Muzeul Județean Maramureș. Baia Mare.
Marisia	- Marisia. Studii și Materiale. Târgu Mureș.
Materiale	- Materiale și cercetări arheologice. București.
Materijali	- Poeci ranih zemljoradnickih kultura u Vojvodini i Srpskom Podunavlju, Materijali X, Srpsko arheološko društvo. Gradski muzej, Subotica. Beograd.
MB	- Mitropolia Banatului. Timișoara.
MemAntiq	- Memoria Antiquitatis. Complexul Muzeal Județean Neamț. Piatra Neamț.
MI	- Magazin istoric. Revistă de cultură istorică. București.
MN	- Muzeul Național. Muzeul Național de Istorie a României. București.
Nemus	- Nemus. Alba Iulia.
Nexus	- Nexus. The Canadian Student Journal of Anthropology. Department of Anthropology McMaster University Hamilton, Ontario, Canada.
OJA	- Oxford Journal of Archaeology, Blackwell Publishing Inc., United Kingdom.
OmIA	- Omagiu Profesorului Ioan Andrițoiu cu prilejul împlinirii a 65 de ani. Studii și cercetări arheologice (ed. Cristian I. Popa, Gabriel T. Rustoiu). Alba Iulia, 2005.
OmPCI	- Omagiu lui P. Constantinescu-Iași cu prilejul împlinirii a 70 de ani (ed. Emil Condurachi, Georges Cogniot, Pavel Reiman, Stanciu Stoian). București, 1965.
OpuscArchaeol	- Opuscula Archaeologica Radovi Arheološkog zavoda. Zagreb.
PA	- Patrimonium Apulense. Alba Iulia.
Partium	- Analele Universității Creștine Partium. Oradea.
PAS	- Prähistorische Archäologie in Südosteuropa. Berlin.
PAT	- Patrimonium Archaeologicum Transylvanicum. Institutul de Arheologie și Istoria Artei. Cluj-Napoca.
Perspective	- Perspective. Revista Misiunii Române Unite din Germania. München.
PB	- Patrimonium Banaticum. Timișoara.
PBF	- Prähistorische Bronzefunde. München.
Pontica	- Pontica. Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța. Constanța.
Potaissa	- Potaissa. Studii și comunicări. Turda.

Programm Mühlbach	- Programm des evaghelischen Untergymnasium in Mühlbach und der damit verbundenen Lehranstalten. Mühlbach (Sebeș).
PZ	- Prähistorische Zeitschrift. Deutsche Gesellschaft fuer Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte, Institut für Prähistorische Archäologie. Berlin.
QSR	- Quaternary Science Reviews. The International Multidisciplinary Research and Review Journal.
RB	- Revista Bistriței. Complexul Muzeal Bistrița-Năsăud. Bistrița.
RI	- Revista de Istorie (din 1990 Revista istorică). București.
RM	- Revista muzeelor. București.
RMM	- Revista muzeelor și monumentelor istorice. București.
RMM-MIA	- Revista muzeelor și monumentelor. Monumente Istoricе și de Artă. București.
RVM	- Rad Vojvodanskih muzeja. Novi Sad.
Saalburg Jahrbuch	- Saalburg Jahrbuch. Bericht des Saalburg-Museums. Berlin.
Sargetia	- Sargetia. Buletinul Muzeului Județului Hunedoara (Acta Musei Devensis). Deva.
SCIV(A)	- Studii și cercetări de istoria veche. București (din 1974, Studii și cercetări de istorie veche și arheologie).
SCIM	- Studii și cercetări de istorie medie. București.
Singidunum	- Singidunum. Muzej grada Beograda. Beograd.
SJ	- Saalburg-Jahrbuch. Publikationen des Saalburgmuseums. Saalburg.
SOA	- Südostdeutsches Archiv. München.
SlovArch	- Slovenská Archeológia. Nitra.
SMMIM	- Studii și materiale de muzeografie și istorie militară. Muzeul Militar Central. București, 1968.
SP	- Studii de Preistorie. București.
StComCaransebeș	- Studii și comunicări. Muzeul Județean de Etnografie și Istorie Locală. Caransebeș.
StComSibiu	- Studii și comunicări. Arheologie-istorie. Muzeul Brukenthal. Sibiu.
StComSM	- Studii și comunicări. Muzeul Județean Satu Mare. Satu Mare.
Suceava	- Suceava. Anuarul Muzeului Județean. Suceava.
SUCH	- Studia Universitatis Cibiniensis. Series Historica. Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu. Sibiu.
SV	- Siebenbürgische Vierteljahrschrift. Hermannstadt (Sibiu).
Symposium Badener	- Symposium über die Entstehung und Chronologie der Badener Kultur. Bratislava, 1973.
SympThrac	- Symposia Thracologica. Institutul Român de Tracologie. București.
Terra Sebus	- Terra Sebus. Acta Musei Sabesiensis. Muzeul Municipal „Ioan Raica”. Sebeș.
The Bead Journal	- The Bead Journal (din anul 1978 <i>Ornament</i>). The Bead Museum, Glendale. Arizona.
Thraco-Dacica	- Thraco-Dacica. Institutul Român de Tracologie. București.
Tibiscus	- Tibiscus. Muzeul Banatului Timișoara. Timișoara (1971-1979).

TISER	- Travaux de l'Institut de Spéléologie « Emile Racovitza ». București.
Transilvania	- Transilvania. Foaia Asociațiunii Transilvane pentru Literatura Română și Cultura Poporului Român. Brașov.
UPA	- Universitätsforschungen zur Prähistorischen Archäologie. Berlin.
VAH	- Varia Archaeologica Hungarica. Budapest.
VAMZ	- Vjesnik Arheološkog Muzeja u Zagrebu. Zagreb.
VHA	- Vegetation History and Archaeobotany. The Journal of Quaternary Plant Ecology, Palaeoclimate and Ancient Agriculture - Official Organ of the International Work Group for Palaeoethnobotany.
Vigilia	- Vigilia. Budapest.
VTT	- Veszprémi Történelmi Társaság Veszprém Megyei Múzeumi Igazgatóság kiadványa. Veszprém.
ZfSL	- Zeitschrift für Siebenbürgische Landeskunde. Gundelsheim.
Ziridava	- Ziridava. Muzeul Județean. Arad.